

A be nem hajtott követelések, értékesítetlen vagyontárgyak felosztása a felszámolási eljárásban, követelések kezelése

Optimális esetben a felszámolási eljárás úgy fejeződik be, hogy az értékesített vagyontárgyakból, követelésekből befolyt pénzeszközökből a hitelezők követelése részben vagy egészben kielégítésre kerül. A felszámoló kötelezettsége, hogy az adós követeléseit esedékességkor behajtsa, igényeit érvényesítse, illetve a vagyont értékesítse.¹ Előfordulhat azonban, hogy a felszámolás befejezésekor maradtak olyan vagyontárgyak, amelyeket a felszámoló nem tudott értékesíteni, illetve olyan követelések, melyeket nem hajtott be. Előterjesztésében a követelések, vagyontárgyak felszámoló bíróság általi átadásával kapcsolatos problémákat részletezem, tekintettel arra, hogy a gyakorlatban sokszor bizonytalanság tapasztalható ennek részletkérdéseiben.

I.) A felszámolás befejezése

A jogutód nélküli megszüntetés vagy a Csődtörvény általános szabályai (Csődtörvény 52-56.§) vagy az egyszerűsített felszámolás (Csődtörvény 63/B. §.) szabályai szerint történik.

Ha a felszámolási zárómérleg és a vagyonfelosztási javaslat elkészítésére a felszámolás kezdetétől számított 2 év eltelte miatt került sor és a zárómérlegben szereplő, be nem hajtott követelések jogi sorsa a követelés felszámoló általi engedményezésével nem rendeződött, a bíróság a be nem hajtott követeléseket és az értékesítetlen vagyontárgyakat a hitelezők között- követelésük erejéig- a Csődtörvényben foglalt kielégítési sorrend figyelembevételével felosztja. Ha az eljárás befejezésekor az értékesítetlen vagyontárgyak között zálogjoggal terhelt vagyontárgy is található, a vagyontárgyaknak a hitelezők közötti felosztásáról rendelkező végzés jogerőre emelkedésével a zálogjog megszűnik. A szükséges eljárás lefolytatása a bíróság végzése alapján hivatalból történik. Az értékesítetlen vagyontárgyaknak a hitelezők közötti felosztásával bekövetkezett vagyonszerzés- az egyszerűsített felszámolás esetét is ideértve - illetéktelen.² Az összes hitelezői igényt meghaladó be nem hajtott követelések felosztásáról a Cstv. 61. § rendelkezik, a követelést a tagoknak, tulajdonosoknak adja át a bíróság.

A be nem hajtott követelést a felszámolási zárómérlegnek tartalmaznia kell a pénzeszközök, a megmaradt (nem értékesített) vagyontárgyak, a ki nem egyenlített tartozások, a fel nem osztható vagyon és a felosztható vagyon mellett.³ A Csődtörvény azt kifejezetten rögzíti, hogy a megmaradt (nem értékesített) vagyontárgyakat, piaci értéken kell szerepeltetni, a be nem hajtott követelések értékeléséről azonban nem rendelkezik.

¹ 1991. évi XLIX. törvény 48. §

² Cstv. 56. § (2)-(5) bekezdések

³ Cstv. 52. § (3) bekezdés

A követelések értékelésének kötelezettsége a felszámolás számviteli feladatairól szóló 225/2000.(XII.19.) Korm. rendelet és a Számviteli törvény előírásain alapul. A Kormányrendelet a felszámolási zárómérleg, vagyonfelosztási javaslat és bevétel-költség kimutatás részletszabályait tartalmazza. Ennek alapján a felszámolási zárómérleg a gazdálkodó szervezet vagyoni eszközeit (a vagyontárgyakat piaci értéken) és az eszközök forrásait könyv szerinti értéken, mérlegszerű felépítésben, egyező végösszeggel a felszámolás befejezésének időpontjában, a felszámoló által meghatározott mérlegfordulónappal tartalmazza. A felszámolási zárómérlegben a felszámolásba be nem vonható vagyoni eszközöket könyv szerinti értéken, a pénzeszközöket könyv szerinti értéken (pénzkészletek, elektronikus pénzeszközök, bankban lévő pénzeszközök, csekkek), az egyéb vagyoni eszközöket piaci értéken (immateriális javak, tárgyi eszközök, befektetett pénzügyi eszközök, készletek, értékpapírok), a be nem hajtott követeléseket a várhatóan megtérülő összegben kell szerepeltetni. A felszámolási zárómérleghez kapcsolódó szöveges jelentésben részletes tájékoztatást kell adni a nyitó felszámolási mérleg és a felszámolási zárómérleg adatai közötti eltérésekről, változásokról, és minősíteni kell azokat.⁴ A felszámoló által a hitelezőre átruházott követelés összegében az adós gazdálkodó szervezet kötelezettsége kiegyenlítetté válik.⁵ A vagyonfelosztási javaslat a Csődtörvényben foglalt kielégítési sorrendnek megfelelő felépítésben és sorrendben tartalmazza a kötelezettségek (tartozások) összegét, és ezzel szembeállítva a hitelezőkkel szembeni kötelezettségek (tartozások) teljesítésére kijelölt eszközök értékét. Amennyiben a vagyoni eszközök értéke kevesebb, mint a kötelezettségek (a tartozások) értéke, a sorrendben hátrább lévő hitelezők igénye a gazdálkodó szervezet vagyoni eszközeiből nem kerül kielégítésre.

II.)Milyen problémák jelentkeznek az értékesítetlen vagyontárgyak, be nem hajtott követelések bíróság általi felosztása során?

1.) A felosztás végrehajthatósága

A bíróságnak a záróvégzésben egyértelműen beazonosítható módon kell megjelölnie a felosztásra kerülő vagyontárgyakat, követeléseket. Ingatlan esetében meg kell állapítania a tulajdonjog bejegyzéséhez szükséges adatokat és meg kell keresnie az illetékes ingatlanügyi hatóságot a változások bejegyzése iránt.⁶Több hitelező esetén a

⁴ 225/2000. (XII. 19.) Korm. rendelet 8. § (1) (3) bekezdés

⁵ 225/2000. (XII. 19.) Korm. rendelet 8. § (7) bekezdés

⁶ 1997. évi CXLI. törvény az ingatlan-nyilvántartásról : **26. § (1)** Az ingatlanhoz kapcsolódó jog vagy tény keletkezését, módosulását, illetve megszűnését a miniszter e törvény felhatalmazása alapján kiadott rendeletében meghatározott nyomtatványon benyújtott kérelemre vagy megkeresés alapján kell az ingatlan-nyilvántartásba átvezetni.(8) Az eljáró hatóság - ideértve a bíróságot, közjegyzőt, bírósági végrehajtót is - bejegyezhető jogra, feljegyezhető tényre, illetve az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett jogosult és az ingatlan adataiban bekövetkezett változásokra vonatkozó, végrehajtható határozata alapján megkeresi az ingatlanügyi hatóságot az átvezetés iránt. A vagyonszerzést létrehozó, megállapító hatósági határozatot két eredeti példányban kell az ingatlanügyi hatóság részére megküldeni. **34. § (1)** A bejegyzés alapjául szolgáló jogerős hatósági (bírósági) határozat tartalmára e törvény 32. § (1) bekezdésében foglaltak az irányadók azzal az eltéréssel, hogy a határozatnak és a bejegyzésre irányuló megkeresésnek - az érdekelt lakcímén túl - vagy az érdekelt természetes személyazonosító adatait vagy az érdekelt családi nevét, utónevét és személyi azonosítóját kell tartalmaznia, továbbá a felek megállapodását a hatóság rendelkezése pótolja. Ez utóbbi rendelkezés bíróság által okiratba foglalt jognyilatkozatra nem vonatkozik.

vagyon tárgyak tulajdonjogát kell megosztania a hitelezők között, be nem hajtott követeléseknél pedig meg kell határozni, hogy ki, milyen összeg erejéig, milyen arányban lesz jogosultja a követelésnek. Ha ingatlan tulajdonjogát kell megosztani a hitelezők között, közös tulajdon jön létre, a bíróságnak a határozatban meg kell állapítania a tulajdonszerzési arányokat. A BH2002. 200 szám alatt közzétett eseti döntés szerint olyan esetben, amikor a bíróságnak az adós ingatlanvagyonát kell a hitelezők között felosztania, meg kell határozni az egyes hitelezők tulajdonszerzésének arányát- az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezhető tulajdoni illetőségét –, meg kell állapítani az ingatlan-nyilvántartási bejegyzéshez szükséges adatokat.

Intézkednie kell a tulajdont terhelő terhek törléséről. A zálogjogról a törvény kifejezetten rendelkezik, a Csődtörvény alapján a felosztásról rendelkező végzés jogerőre emelkedésével a zálogjog megszűnik, tehát a zálogjogot törölni kell az ingatlan-nyilvántartásból. A törvény szerint a visszavásárlási és vételi jog a vagyon értékesítésével megszűnik.⁷ Felosztásnál értékesítés nem történik, de értelemszerűen e jogok is megszűnnek a végzés jogerőre emelkedésével.

Kérdés, hogy a **hitelbiztosítéki nyilvántartásra** vonatkozó szabályozás alapján van-e kötelezettsége a felszámolást lefolytató bíróságnak, figyelemmel arra, hogy a szükséges eljárás lefolytatása a bíróság végzése alapján hivatalból történik? A Ptk. 5:117. § szerint zálogjog törlésére irányuló nyilatkozatot a zálogjogosult és a zálogkötelezett is tehet. A zálogjogosult köteles a zálogjog törléséhez hozzájárulni, illetve nem jogosult a bejegyzés fenntartására irányuló nyilatkozatot tenni, ha nem áll fenn zálogjoggal biztosított követelése vagy olyan jogviszony, amelynek alapján a jövőben zálogjoggal biztosított követelése keletkezhet. A Cstv. 60. § (3a) bekezdése alapján a felszámoló az eljárást befejező jogerős végzés közzétételétől számított 15 napon belül köteles a közhiteles nyilvántartásoknál, hatósági nyilvántartásoknál eljárni annak érdekében, hogy törlésre kerüljenek azok a jogok és tények, amelyeknél az adós jogosultként van feltüntetve.

Bármilyen az adós társaságot megillető követelés felosztásának helye van, beleértve a vitás, peresített követeléseket is. A követelés felosztása esetén meg kell állapítani az egyes hitelezők megtérítendő követelésének összegét, továbbá az adós követelésének behajtására jogosult hitelezők azonos kategórián belüli követelésének arányát is. Ez utóbbi azért fontos, hogy részleges behajthatóság esetén egyik hitelező se kerülhessen előnyösebb helyzetbe a másik hitelező rovására.

Több követelés átadása esetén célszerű külön-külön rendelkezni arról, hogy a követelésből milyen összeg, illetve milyen hányad, százalék kerül átadásra. Problémát jelenthet ugyanis, ha két vagy több követelést együtt ad át a felszámoló bíróság a záróvégzésben, és nem határozza meg, hogy az egyes követelésekből a hitelező milyen arányban részesül. Ha jogerősen megítélt és átadott követelésre a jogosultak

⁷ Cstv. 38. §

valamelyike végrehajtást kér, a végrehajtást elrendelő bíróságnál a követelések számának megfelelő számú végrehajtási ügy indul. Ha az átadott követelés peresített lehetséges, hogy a perek különböző bíróságok előtt folynak. Ezért, ha a követelések átadására nem külön-külön részletezve került sor, nem lesz elválasztható, hogy az egyes követelésből mekkora rész tekintetében jogutód a hitelező, és a végrehajtási eljárásban, perben a jogutódlásról nem lehet dönteni.

A követelések felosztásánál a felszámoló javaslatának arra kell irányulnia, hogy a felosztásnál ne adódjon megoldhatatlan helyzet, ki kell pontosan dolgoznia azt is, hogy a bíróság mely hitelező részére, milyen követelése fejében, milyen összegű követelést adjon át. A Cstv. 6.§ (3) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. értelmében a bírósági határozat rendelkező részének megszövegezése során a határozottság követelményének kell érvényesülnie. A határozat rendelkező részét világosan, könnyen érthetően és minden kétséget kizáróan kell megszerkeszteni. Külön ügyelni kell arra, hogy a rendelkező rész tartalma a végrehajtás folyamán ne okozzon nehézséget. (BH1985. 325) Ha a bíróság általi felosztás végrehajthatatlan, nem teszi lehetővé, hogy a követelés kötelezettjével szembeni perbe jogutódként belépessen az engedményezett követelés jogosultja. A perbe csak pontosan meghatározott követelés tulajdonosa léphet be.⁸

Az eljárást befejező végzés tartalmának nemcsak a Csódtörvényben foglaltaknak kell megfelelnie, de a Cstv. 6. § (3) bekezdésének utaló szabályai szerint irányadóak a Polgári Perrendtartásnak a határozatok tartalmára vonatkozó előírásai is. Általános követelmény, hogy a bíróság határozata a felek számára érthetően tartalmazza a bíróság döntését, oly módon, hogy az végrehajtható legyen. Különösen fontos, hogy ha a bíróság a be nem hajtott követeléseket és a megmaradt vagyontárgyakat a hitelezők között felosztja, akkor rendelkezése szabatos legyen. Pontosán meg kell határozni a követelést, amennyiben azt bírósági határozat tartalmazza, a bíróság megnevezését és a határozat számát, a kötelezett pontos adatait, továbbá azt a rendelkezést, hogy a hitelezők pontosan milyen arányban szerzik meg a követelést. Rendelkezni kell arról is, hogy a felszámoló mikor, kinek köteles a felosztott követelésre vonatkozó iratokat átadni, és erre a felszámolót kötelezni kell.⁹

Ugyancsak végrehajtási okokból indokolt azt megkövetelni a felszámolótól, hogy részint olyan felosztási tervet készítsen, amelyben az átadott követelés forintban nevesítetten szerepel, részint olyat, amelyben százalékos arány is feltüntetésre kerül. (Pl. a követelés „x” %-át adja át a bíróság a hitelezőnek azzal, hogy maximum „y” forint összeg erejéig). A végrehajtást elrendelő bíróság vagy a perbíróság ugyanis ilyen határozat alapján tud megfelelően dönteni a jogutódlásról.

⁸ Fővárosi Ítéltábla 11.Fpkf. 44.911/2011/2.

⁹ Debreceni Ítéltábla Fpkf. III. 30.121/2008/3..

Amennyiben a vagyonfelosztási javaslat csupán az átadott peresített követelés összegszerű felosztását tartalmazza, a bíróság határozata végrehajthatóságának biztosítása érdekében meg kell határozni az átadott vagyon teljes értékéhez viszonyítottan az egyes hitelezői követelések kielégítési arányát is, mivel a felosztott követelés esetleges részleges megtérülésekor az érintett hitelezők és a felszámoló értelemszerűen nem juthatnak hozzá a záróvégzésben meghatározott összegű követelésrészekhez, csupán annak arányosan csökkenő részéhez.¹⁰

A gyakorlati tapasztalat az, hogy a felszámoló által előterjesztett vagyonfelosztási javaslat nem feltétlenül tartalmazza a követelés százalékos megosztását, és problémát jelent az is, ha a követelés várhatóan megtérülő összegét kívánja felosztani (ezzel részletesebben külön pont foglalkozik). Mit tehet a felszámoló bíróság, ha a vagyonfelosztási javaslat hiányosságát észleli?

Az EBH2002. 775. számú elvi bírósági határozat szerint a bíróságnak a hitelezők részére a vonatkozó jogszabályoknak megfelelő zárójelentést, zárómérleget és vagyonfelosztási javaslatot kell megküldenie. A bíróságnak azonban ezt megelőzően a zárómérleg, zárójelentés, vagyonfelosztási javaslat, és a szükséges mellékletek megfelelőségét mind a Csődtörvényben meghatározott speciális szabály, az 52. § rendelkezései, mind a Számviteli törvény általános, és a Kormányrendelet szabályai szerint vizsgálnia kell és indokolt esetben a felszámolót a zárójelentés, vagy annak meghatározott része pótlására, kijavítására, vagy átdolgozására kell köteleznie a hitelezők részére történő megküldés előtt. Abban az esetben, ha a bíróság a felszámoló által készített zárómérleget, vagyonfelosztási javaslatot bármilyen okból módosítandónak, elfogadhatatlannak, vagy teljesíthetetlennek tartja, a helyes eljárás az, ha a bíróság a mérleget és vagyonfelosztási javaslatot átdolgozás céljából, az indok megjelölésével visszaküldi a felszámolónak. A bíróság ugyanis a vagyonfelosztási javaslatot nem változtathatja meg. Attól nem térhet el, mert a vagyonfelosztási javaslat készítése a felszámoló kizárólagos hatáskörébe tartozik, amelyért a felelősséget is a felszámoló vállalja.

A felszámolót felhívhatja ezért a felszámoló bíróság a vagyonfelosztás pontosítására, azonban ha ennek a felszámoló nem tesz eleget, a vagyonfelosztásról hitelezői kifogás hiányában a felosztási javaslat szerint kell döntenie. A zárómérlegben és a vagyonfelosztási javaslatban foglaltakat ugyanis bármelyik hitelező a kézbesítéstől számított 30 napos jogvesztő határidőn belül írásban kifogásolhatja.¹¹ A Csődtörvény ezen rendelkezése eljárásjogi rendelkezés, a zárómérleg és vagyonfelosztási javaslat hitelezők részére történő megküldését a bíróság nem mellőzheti. A felszámolási ügyben eljáró bíróság eljárására, és annak korlátaira a felszámolást befejező végzés során is irányadó – a Cstv. 6.§ (3) bekezdése folytán – a Pp. 3.§ (1)-(2) és (3) bekezdésének alapelvi szintű rendelkezése, valamint a Pp. 164. § (2) bekezdése. E jogszabályi rendelkezések szerint a bíróság a polgári ügyek körében felmerült jogvitát erre irányuló kérelem esetén bírálja el, ilyen kérelmet a vitában érdekelt fél terjeszthet elő, a bíróság – törvény eltérő rendelkezése hiányában – a felek által előterjesztett kérelmekhez és jognyilatkozatokhoz kötve van, a fél által előadott kérelmeket, nyilatkozatokat nem alakszerű megjelölésük, hanem tartalmuk szerint veszi figyelembe. A jogvita elbírálásához szükséges

¹⁰ Debreceni Ítéltábla Fpkf.IV.30.471/2010/2.

¹¹ Cstv. 56. §

bizonyítékok rendelkezésre bocsátása – ha törvény eltérően nem rendelkezik – a feleket terheli. A bíróság bizonyítást hivatalból akkor rendelhet el, ha azt a törvény megengedi. A Cstv. 56. § (1) bekezdése a felszámolási eljárásban résztvevő hitelezőknek biztosít lehetőséget arra, hogy a zárómérlegben és vagyonfelosztási javaslatban foglaltakkal szemben kifogással éljenek. Amennyiben az arra jogosult részéről kifogás érkezik, a bíróságnak tárgyalást kell kitűznie, és a tárgyaláson, a tárgyalás eredményeképpen kell a kifogásról határoznia. Ha a kifogást alaposnak találja, a felszámolót – a kifogás elbírálására ez esetben is irányadó Cstv. 51. § (3) bekezdése értelmében – a benyújtott zárómérleg vagy vagyonfelosztási javaslat módosítására (mint új intézkedés megtételére) kell köteleznie, és az ezt követően benyújtott, módosított zárómérleg alapján kell a befejező végzést meghoznia. Ha azonban a hitelezők részéről kifogás nem érkezik, vagy azt a bíróság elutasítja, akkor a benyújtott zárómérleg és vagyonfelosztási javaslat alapján kell határoznia az eljárás befejezéséről. A zárómérleg és vagyonfelosztási javaslat elkészítése a felszámoló feladata, melyek jogszabály által meghatározott tartalmáért önálló felelősséggel tartozik, a bíróság sem a felszámoló feladatait, sem annak felelősségét nem veheti át, a zárómérleget és vagyonfelosztási javaslatot nem módosítja, attól nem térhet el, és arra sincs módja, hogy eredményes kifogás nélkül, hivatalból a felszámolót az általa elkészített zárómérleg és vagyonfelosztási javaslat módosítására kötelezze. Ezt a jogi álláspontot fejtette ki a Legfelsőbb Bíróság is a BH1999.422. számú eseti döntésében. Amennyiben a benyújtott zárómérleg és vagyonfelosztási javaslat elkészítésével, annak tartalmával – az eljárás adatai alapján megállapíthatóan – a felszámoló súlyosan, vagy ismétlődően megsérti a jogszabály rendelkezéseit, sor kerülhet felmentésére, ebben a körben illeti csak meg a felszámolási ügyben a Cstv. 60. § (1) bekezdése alapján eljáró bíróságot a – Cstv. 27/A. § (7) bekezdése által adott felhatalmazás alapján – a hivatalbóli eljárás lehetősége. Az elsőfokú bíróság hivatalból tett intézkedései a Csődtörvény felhatalmazásának hiányában sértik a Pp. 3.§-ának idézett rendelkezéseit.¹²

Mindebből az is következik, hogy kifogás hiányában a hitelező a fellebbezésben sem sérelmezheti a százalékos vagyonfelosztás hiányát. Konkrét ügyben az elsőfokú bíróság végzése ellen a hitelezők terjesztettek elő fellebbezést, fellebbezésükben az elsőfokú bíróság végzésének megváltoztatását, az átadott követelés eredeti összegének, a várhatóan megtérülő összegének meghatározása mellett (melyet az elsőfokú határozat tartalmazott) a hitelezők közötti százalékos megosztás megjelölését is kérték. Az elsőfokú bíróság azonban a zárómérleget, vagyonfelosztási javaslatot a hitelezők részére a Cstv. 56. § (1) bekezdése alapján megküldte, azzal, hogy a zárómérlegben, vagyonfelosztási javaslatban foglaltakat 30 napos jogvesztő határidőn belül írásban kifogásolhatják. A hitelezők kifogást nem terjesztettek elő, és mivel a kifogás benyújtására rendelkezésre álló határidő elmulasztása jogvesztéssel jár, a zárómérleggel, vagyonfelosztási javaslattal összefüggő kifogásolási jogukkal nem

¹² Fővárosi Ítéltábla 29.Fpkf.45.259/2014/3. szám (ténylegesen a határozatot a Pécsi Ítéltábla bírái hozták kirendelés alapján), a bírói gyakorlatban azonban számtalan határozat született arra vonatkozóan is, hogy a felszámoló bíróságnak hivatalból, kifogás hiányában is vizsgálnia kell a záróanyagot

éltek, utóbb a záróvégzés elleni fellebbezésben sem hivatkozhattak olyan körülményre, melynek alapján kifogást terjeszthettek volna elő.¹³

Ezzel ellentétes a Fővárosi Ítéltábla 11.Fpkf. 44.663/2011/2. számú határozata: A kialakult bírói gyakorlat szerint a felszámolási eljárást befejező, az adós társaságot megszüntető végzésben a bíróságnak név szerint fel kell sorolni azokat a hitelezőket, akiknek követelése részben vagy teljesen kielégítést nyer, és pontosan meg kell jelölni a határozatban a hitelező részére kifizetendő összeget is. Ennek hiányában a végzés végrehajthatatlan, mert ha a felszámoló nem teljesíti a bíróság által előírt kötelezettségét, a hitelező bírósági végrehajtást nem kezdeményezhet a végzés alapján, mivel a végzésben nincs feltüntetve sem a hitelező személye, sem a részére járó összeg.

2.) Milyen követelés adható át a hitelezőknek?

A felszámoló a nyitó felszámolási mérlegben nem szereplő, elismert vagy jogszerű, illetve várhatóan behajtható követeléseket a felszámolási eredményt növelő tételként állományba veheti, és a felszámolás befejezésekor még be nem hajtott követelést a Kormányrendelet 8. § (3) bekezdés d) pontja szerint a várhatóan megtérülő összegben kell szerepeltetnie a zárómérlegben.¹⁴

Fentiek alapján a felszámoló az adós vagyonához tartozó bármely követelés állományba vételére jogosult függetlenül attól, hogy a követelés vitatott, peresített, vagy elismert követelés-e. Az eljárást befejező határozatban a bíróság csak az adóst ténylegesen megillető, be nem hajtott követelés felosztásáról határozhat.¹⁵ Amennyiben a záróvégzés meghozatal után a követelés jogerősen elutasításra kerül, a kötelezett fellebbezést fog előterjeszteni erre hivatkozással, kérdés azonban, hogy ez mennyiben vezethet eredményre. A felszámoló ugyanis a felszámolási zárómérlegben meghatározza a felszámolás felszámoló általi befejezésének időpontját, az adós gazdálkodó szervezet zárómérlegét az általa megjelölt fordulónappal terjeszti elő. A felszámolási zárómérleg a gazdálkodó szervezet vagyoni eszközeit és az eszközök forrásait a felszámolás befejezésének időpontjában, a felszámoló által meghatározott mérlegfordulónappal tartalmazza. A zárómérlegnek tehát a mérlegfordulónapra vetítetten kell feltüntetnie a be nem hajtott követeléseket is. Így, ha a zárómérlegben szereplő, be nem hajtott követelés fennállásáról a peres bíróság a zárómérleg fordulónapját követően dönt jogerősen, a zárómérleg időpontjában az még fennálló követelés. A mérleg fordulónapot követően bekövetkezett változás a vagyonfelosztást nem teszi jogszabálysértővé, mivel az elsőfokú bíróság végzésének a be nem hajtott követelés felosztására és átadására vonatkozó rendelkezése a követelés jogi sorsát nem dönti el, arra ad lehetőséget, hogy a követelésből részesülő hitelezők jogutódként a

¹³ Pécsi Ítéltábla Fpkf.IV.45.051/2016/2. szám

¹⁴ 225/2000.(XII.19.) Korm. rendelet 6. § (2) bekezdés f) pontja

¹⁵ Fővárosi Ítéltábla 15.Fpkf.44.133/2015/3.

kötelezettel szemben a követelést érvényesítsék, mely igényérvényesítés eredményessége a hitelezők kockázata.¹⁶

Ezzel ellentétes döntés a Fővárosi Ítéltábla 15.Fpkf.44.133/2015/3. sz. határozata: Az eljárást befejező határozatban a bíróság csak az adóst ténylegesen megillető, be nem hajtott követelés(ek) felosztásáról és engedményezéséről határozhat. Az alapul szolgáló tényállás szerint az adós követelése iránti perben a bíróság a keresetet jogerősen elutasította a záróvégzés meghozatala után. Indokolásból: A jogerős ítéletből következik, hogy az adóst a volt vezető tisztségviselővel szemben már (felosztható) követelés nem illeti meg. Nem létező követelés felosztásáról való rendelkezés fogalmilag kizárt. A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróságnak fel kell hívnia a felszámolót újabb zárómérleg és vagyonfelosztási javaslat elkészítésére, amelyben a valós követelések szerepelhetnek, a perbíróság jogerős ítéletének következményét a záróanyagban is le kell vonni, hiszen a hitelezők között csak valós, létező követelés engedményezésére kerülhet sor.

3.) A felosztásra kerülő vagyontárgyak, követelések értékének megállapítása

A Csődtörvény 52. § (3) bekezdése, és a 225/2000.(XII.19) Korm. számú rendelet alapján a vagyontárgyat piaci értéken, a követelést a várhatóan megtérülő összegben kell a felszámolási zárómérlegnek tartalmaznia.

A felszámolás számviteli feladatairól 2001. január hó 1. napja előtt a 1997. július hó 1. napjával hatályba lépett 114/1997. (VII.1) Korm. számú rendelet rendelkezett. A tárgyalt témakört illetően a korábbi kormányrendelet – minimális eltéréssel – lényegében azonos szövegű rendelkezéseket tartalmazott, 1997. július 1. napját megelőzően pedig nem volt külön speciális szabályozás a felszámolás számviteli feladataira vonatkozóan. Megjegyzendő, hogy a korábban hatályos 114/1997.(VII.1) Korm. számú rendelet 8. § (3) bekezdés d./ pontja mindössze annyiban tért el a jelenlegi szabályozástól, hogy „a be nem hajtott követeléseket a várhatóan megtérülő, a várható veszteséggel csökkentett piaci értéken (azok a követelések, melyek leírása nem indokolt, nem megengedett)” kellett tartalmaznia a felszámolási zárómérlegnek.

Gyakori, hogy a hitelezők azt sérelmezik, hogy a felszámoló a zárómérlegben nem vette figyelembe a követelések várható megtérülését és azokat piaci értékük helyett könyv szerinti értéken (teljes összegben) mutatta ki, a hitelezők viszont a követelést-kétes jellege- miatt csak jelképes értéken szeretnék átvenni. Előfordul ezzel ellentétes tartalmú fellebbezés is, amikor a hitelező amiatt fellebbez, hogy a felszámoló a követelést a várhatóan megtérülő összegben szerepeltette. A bírósági döntések a követelés értékelése tekintetében megoszlanak.

A./ A felszámolónak nincs mérlegelési lehetősége a követelés értékelésénél

¹⁶ Pécsi Ítéltábla Fpkf.IV.40.189/2015/2. szám

Több egyedi ügyben hozott döntés arra mutatott rá, hogy a Csódtörvény rendelkezései szerint nem tartozik a felszámoló feladati közé a be nem hajtott követelések minősítése aszerint, hogy mennyiben valószínű a behajtásuk. A bíróság sem mérlegelheti, hogy a követelésből milyen összeg megtérülése várható, és ennek alapján nincs helye a teljes követelésnek csak a kielégítési rangsorban első helyen álló hitelező részére történő átadásnak, mondván, hogy annak behajtása kétséges. A behajthatatlansággal a hitelezőnek persze számolnia kell, de az csak a végrehajtási eljárás során fog kiderülni, hogy a követelés milyen arányban térül meg.

A be nem hajtott, peresített követelés tényleges megtérülését a felszámoló nem tudja előre megállapítani, hiszen az érvényesített összeg megítélése a bíróság döntésétől függ, és további kérdés, hogy annak behajtása milyen eredménnyel jár majd. Ennek folytán nem lehetséges a be nem hajtott követeléseket a zárómérlegben és vagyonfelosztási javaslatban a várhatóan megtérülő összegben szerepeltetni. Vitás, kifejezetten bizonytalan követelés esetében a behajthatatlansággal a hitelezőnek számolnia kell, az is feltételezhető azonban, hogy a követelés teljes egészében meg fog térülni a peres eljárás befejezését követő végrehajtás során, ezért a követelést perbíróság előtt megjelölt összegben kell átadni. Ez az eljárás nem áll ellentétben a 225/2000.(XII. 19.)Korm. rendelet 8. §-a (3) bekezdésében foglaltakkal, ugyanis a várhatóan megtérülő összeg az, amit a fél a perben érvényesít, mint kereseti követelést az ellenféllel szemben, hiszen ezért indítja meg a pert.¹⁷

A Kúria Fpk. VIII. 31.054/2002/3. számú végzésében alaptalannak találta a hitelező fellebbezését, melyben az engedményezett követelést képletesen 100 Ft-os értéken kérte megállapítani, mivel a követelések behajtásai bírósági végrehajtási szakban vannak, így várható azok megtérülése a bíróság által megállapított értékben; azok ellenkező értékét a hitelező nem bizonyította. Az EBH2002. 776. szám alatt közzétett határozatban került kifejtésre, hogy felszámolást lefolytató bíróság nem mérlegelheti, hogy a be nem hajtott követelésből milyen összeg megtérülése várható, s e mérlegelés eredményéhez képest csak a kielégítési sorrendben első helyen álló hitelező részére nem adhatja át a teljes követelést.

A BDT2010. 2186. számú döntés értelmében nem lehetséges az adós be nem hajtott követelését a zárómérlegben a várhatóan megtérülő összegben szerepeltetni, azt a per során ténylegesen érvényesített összegben kell meghatározni, a mérlegbe beállítani. Az alapul szolgáló tényállás szerint az adósnak a bejelentett hitelezői igények értékét többszörösen meghaladó értékű követelése volt, mely követelés iránt a peres eljárás folyamatban volt. Vizsgálta ezért a másodfokú bíróság azt, hogy a felszámoló helyesen járt-e el akkor, amikor a Kormányrendelet alapján a be nem hajtott követelést 100 000 Ft értékben, állítása szerint várhatóan megtérülő összegben szerepeltette. A másodfokú

¹⁷ Kúria Fpk.VI.32.924/2001/3.számú határozata, Kúria Fpk.VIII.30.757/2002/4.számú határozata, Fpkf. VI. 32.924/2001/3. számú határozat

Pécsi Ítéletábrla Fpkhf.IV.40.264/2014/2. számú határozata, Pécsi Ítéletábrla Fpkf.IV.40.299/2014/2. számú határozata

bíróság- fentiekkel egyező-álláspontja szerint egy peresített, meg nem ítélt követelés tekintetében annak tényleges megtérülését a felszámoló nem tudja előre megállapítani, hiszen az érvényesített összeg megítélése a bíróság döntésétől függ, és további kérdés az, hogy annak behajtása milyen eredménnyel járhat. Ennek folytán nem lehetséges a be nem hajtott követelést a zárómérlegben a várhatóan megtérülő összegben szerepeltetni, hanem a peresített követelést a ténylegesen, a per során érvényesített összegben kell meghatározni, a mérlegbe beállítani. Miután e követelést a felszámolási zárómérlegben tényleges- könyv szerinti peresített- értéken kell figyelembe venni, ebből következően az adós vagyona- mely e követelésből áll - többszörösen meghaladja mind az eljárás költségeit, mind pedig a bejelentett hitelezői igényeket. A másodfokú bíróság megállapította, hogy a felszámolás egyszerűsített módon történő befejezésének a Csódtörvényben foglalt feltételei a fentiek okán nem állnak fenn, ezért az elsőfokú bíróság végzését megváltoztatta, és az ezirányú kérelmet elutasította. Kiemelte, hogy a felszámolónak lehetősége van arra, hogy a felszámolási eljárás befejezésével megvárja a peres eljárás befejezését, vagy lehetősége van arra is, hogy a követelést a hitelezőkre engedményezze, vagy felszámolási zárómérleg és vagyonfelosztási javaslat benyújtásával ennek felosztását a bíróságtól kérje. Az eljárás egyszerűsített módon történő befejezésére azonban nincs mód. Hasonlóan álláspont tükröződik a Szegedi Ítéltábla 47. Fpkhf.I.30.032/2012. számú határozatában, mely szerint a zárómérlegben a követelést a per során érvényesített összegben kell meghatározni és a mérlegbe beállítani. Nincs arra lehetőség, hogy a peresített, meg nem ítélt és be nem hajtott követelést a felszámoló a várhatóan megtérülő összegben szerepeltesse a zárómérlegben.

A fenti döntések értelmében nem lehetséges a könyv szerinti, illetve a névleges értéktől való eltérés. A felszámoló elsődleges kötelezettsége a követelés behajtása, mégpedig névértéken, teljes összegben. Ha ez iránt pert indított és a felszámolás befejezésekor a per még folyamatban van, akkor a peresített követelést névértéken kell feltüntetnie a zárómérlegben. Ha per már befejeződött és esetleg a végrehajtás is megindult, akkor a jogerősen megítélt összeget kell a mérlegbe beállítani, nem vizsgálható a várható megtérülés. Vonatkozik ez arra az esetre is, ha az adós cégnek az adósa is felszámolás alatt áll és a bejelentett igényt a másik felszámoló nyilvántartásba vette, ez esetben a követelést a nyilvántartott értéken kell átadni. Ha pedig ún. behajthatatlansági nyilatkozatot kért a felszámoló, akkor a gyakorlat szerint a követelés leírásra kerül. Előfordulhat persze, hogy a felszámoló – jellemzően a várható költségek, illetve a kockázat miatt – nem vállalja a követelés behajtása iránt a per megindítását, ez azonban nem ok arra az ismertetett határozatok alapján, hogy a névértéktől eltérően állítsa be a követelést a zárómérlegben.

B./ A felszámoló értékelheti a követelést, szerepeltetheti a várhatóan megtérülő összegben Más döntések nem zárják ki a könyv szerinti, vagy névértéktől való

eltérést.¹⁸ A határozatok rámutatnak, hogy a követelést a várhatóan megtérülő összegben kell nyilvántartani, a várhatóan megtérülő összeg meghatározása pedig a felszámoló feladata, melynek során a követelés tekintetében tudomására jutott információk, és értékelt körülmények alapján önálló felelősséggel jogosult dönteni. A be nem hajtott követelések értékének meghatározása a felszámoló felelősségi körébe tartozó pénzügyi gazdasági döntés, amely tőle nem vonható el, önmagában az, hogy a követelés teljes összegben való átadása számvitelileg hátrányos a hitelező részére nem elegendő az összeg módosításához

A Fővárosi Ítéltábla 11.Fpkf. 44.302/2008/2. számú határozata elsődlegesen utalt arra, hogy a felszámoló kötelezettsége a követelések minősítése, behajtása. A felszámoló nem kötelezhető perindításra, azonban a Cstv. 54.§ alapján a felszámolót kártérítési felelősség terheli, ha pl. időmúlás miatt nem érvényesíthető, nem hajtható be az a követelés, amit 100%-ban megtérülőnek minősítve tüntetett fel a mérlegben. Ezért a felszámolónak a jogszabály alapján kötelező az átminősítést elvégezni, és ennek megfelelően a követelés összegét csökkenteni, vagy dokumentumokkal alátámasztottan igazolva az intézkedés megalapozottságát kivezetni a mérlegből, ha ennek jogszabályi feltételei fennállnak. Ha a követelés a mérlegben marad, célszerű azt bíróság előtt érvényesíteni, és csupán a behajtás eredménytelensége esetén célszerű a jogerősen megítélt követelés felosztására javaslatot tenni. A vagyonszétosztási javaslatban hitelezőnként pontos összegben kell meghatározni az engedményezett javasolt követelésrészt. A felszámoló a mérlegben csak olyan követelést tüntethet fel, amelynek valódiságáról, megalapozottságáról meggyőződött. Amennyiben a követelés a számviteli szabályok szerint leírható, a felszámolónak ezt a felelősséget vállalva le kell írnia a követelést. A felszámolónak is érdeke, hogy valós megtérülési összegben szerepeljen a mérlegben a követelés, mert a mérleg valódisága elve alapján a felszámolót kártérítési felelősség terheli a Cstv. 54.§-ra figyelemmel.

Az adós könyveiből ki nem vezetett és a felszámolási eljárás során be nem hajtott követeléseket a felszámoló a zárómérlegben a várhatóan megtérülő összegben köteles szerepeltetni, az ezzel kapcsolatos döntését pedig a szöveges jelentésben megindokolni.¹⁹

A Szegedi Ítéltábla az Fpkf. 30.056/2003. számú ügyben megállapította, hogy a felszámoló helyesen jár el, amikor a felszámolási zárómérleg elkészítéséig eredménytelen végrehajtásra figyelemmel az adós be nem hajtott követelését a

¹⁸ Fővárosi Ítéltábla 12.Fpkf.44.756/2011/3. számú határozata
Fővárosi Ítéltábla 12.Fpkf.43.478/2012/2. számú határozata
Fővárosi Ítéltábla 15.Fpkf.43.462/2012/3. számú határozata
Fővárosi Ítéltábla 15.Fpkf.43.394/2013/2.

¹⁹ Debreceni Ítéltábla Fpkf. IV. 30.287/2007/2.számú határozata, Debreceni Ítéltábla Fpkf. III. 30.121/2008/3.

zárómérlegbe az általa reálisnak tekintett, várhatóan megtérülő összegben állította be és javasolta annak engedményezését a hitelezőkre követelésük arányában. A hitelező nem köteles a követelést elfogadni, hanem azt visszautasíthatja. Ezzel azonban az adóssal szemben érvényesíteni kívánt követeléséből az el nem fogadott, engedményezni kívánt követelésnek a felszámolási zárómérlegben megjelölt értéke erejéig a követelése kiegyenlítetté válik.

C./ A teljes követelés átadása és a mérlegben várhatóan megtérülő összegben szerepeltetése

Körvonalazható azonban- akár a fenti döntések alapján is- egy harmadik megoldás is. A már sokszor idézett Kormányrendelet szerint a követeléseket a várhatóan megtérülő összegben kell szerepeltetni a zárómérlegben, és ez a rendelkezés nem hagyható figyelmen kívül a Számviteli törvény alapján sem. A felszámolás időszaka alatt ugyanis a gazdálkodó szervezetre a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: számviteli törvény) előírásait a hatályos Csődtörvényben és a rendeletben előírtak figyelembevételével alkalmazni kell. A számviteli törvénynek a Csődtörvénnyel és a rendelettel nem érintett előírásai a felszámolás időszaka alatt is érvényesek.²⁰

A zárómérleg elkészítése során ezért a Számviteli törvényben meghatározott alapelveket érvényesíteni kell.²¹A zárómérlegben szereplő tételeknek a valóságban is megtalálhatóknak, bizonyíthatóknak, kívülálló által is megállapíthatóknak kell lenniük. Értékelésük meg kell, hogy feleljen az e törvényben előírt értékelési elveknek és az azokhoz kapcsolódó értékelési eljárásoknak (a valódiság elve). Nem lehet eredményt kimutatni akkor, ha az árbevétel, a bevétel pénzügyi realizálása bizonytalan. A tárgyévi eredmény meghatározása során az értékvesztés elszámolásával, a céltartalék képzésével kell figyelembe venni az előrelátható kockázatot és feltételezhető veszteséget akkor is, ha az az üzleti év mérlegének fordulónapja és a mérlegkészítés időpontja között vált ismertté. Az értékcsökkenéseket, az értékvesztéseket és a céltartalékokat el kell számolni, függetlenül attól, hogy az üzleti év eredménye nyereség vagy veszteség (az óvatosság elve).²²Az eszközöket és a kötelezettségeket a könyvvezetés és a beszámoló elkészítése során egyedileg kell rögzíteni és értékelni (az egyedi értékelés elve).²³

A vevő, az adós minősítése alapján az üzleti év mérlegfordulónapján fennálló és a mérlegkészítés időpontjáig pénzügyileg nem rendezett követelésnél értékvesztést kell elszámolni - a mérlegkészítés időpontjában rendelkezésre álló információk alapján - a követelés könyv szerinti értéke és a követelés várhatóan megtérülő összege közötti - veszteségjellegű - különbözet összegében, ha ez a különbözet tartósan mutatkozik és jelentős összegű.²⁴

A befektetett eszközöket, a forgóeszközöket bekerülési értéken kell értékelni, csök-

²⁰ 225/2000.(XII.19.) Korm. rendelet 2. § (1) bekezdése

²¹ Számviteli törvény 14.§

²² 15. §(3)(8) bekezdések

²³ 16. § (1)

²⁴ 55. § (1)

kentve azt a Számviteli törvény szerint alkalmazott leírásokkal.²⁵ A mérlegben a követelést (ideértve a hitelintézetekkel, a pénzügyi vállalkozásokkal szembeni követeléseket, a pénzeszközöket, a kölcsönként, az előlegként adott összegeket is) - függetlenül attól, hogy az a forgóeszközök, illetve a befektetett pénzügyi eszközök között szerepel - az elfogadott, az elismert összegben, illetve a már elszámolt értékvesztéssel csökkentett, az értékvesztés visszaírt összegével növelt könyv szerinti értéken kell kimutatni. A mérlegben behajthatatlan követelést nem lehet kimutatni. A részben vagy egészében behajthatatlan követelést legkésőbb a mérlegkészítéskor - a mérlegkészítés időpontjában rendelkezésre álló információk alapján - az üzleti év hitelezési veszteségeként le kell írni.²⁶

Fentiekre tekintettel a felszámoló kötelezettsége a követelés értékelése, és ennek alapján dönthet úgy, hogy a követelést a perben érvényesített összegtől eltérő összegben - a várhatóan megtérülő összegben - szerepelteti a mérlegben. A várhatóan megtérülő összeg azonban nem adható át a hitelezőnek, hiszen ez arra vezethet, hogy a hitelező a várhatóan megtérülő összegben átadott követelés teljes összegben behajtása esetén többhöz jutna hozzá, mint hitelezői igénye, míg nem kapna kielégítést az a hitelező, aki a követelés teljes összege alapján kielégítéshez juthatott volna.

Minderre figyelemmel a Cstv. 52. § (3) bekezdés d) pontja, 52. § (5) bekezdése, és 56. § (2) bekezdése értelmében a hitelezők részére a fennálló követelést, és nem a követelés piaci értékét lehet és kell átadni. Az a tény, hogy a felszámoló a követelést az adós gazdálkodó szervezet mérlegében milyen értékkel tünteti fel, kizárólag az adós mérlege és eredménykimutatása szempontjából releváns. A követelést megszerző hitelező jogi helyzetét e tény nem befolyásolja, adózási következményekkel a hitelezőre nézve nem jár, a hitelező ugyanis az általa megszerzett követelést a saját mérlegében és eredménykimutatásában a Számviteli törvény rendelkezései szerint jogosult, és köteles feltüntetni, értékelni (veszteségként leírni vagy kimutatni), függetlenül attól, hogy a követelés az adós mérlegében milyen értékkel szerepelt.²⁷

A be nem hajtott követelés értékét nehéz meghatározni különösen akkor, ha még folyamatban vannak az eljárások a követelés behajtása érdekében, ezért a bírósági gyakorlatban elfogadott az a megoldás is, hogy a követelés piaci értéke „0” forintban kerül meghatározásra, ennek ugyanis nincs jelentősége a hitelezők közötti vagyonfelosztás során²⁸ mivel a hitelezőknek a teljes peresített követelést kell átadni. A be nem hajtott követelést a vagyonfelosztás során nem lehet a várhatóan megtérülő összegben a hitelezők részére átadni.

²⁵ 57. § (1)

²⁶ 65. § (1)(7) bekezdés

²⁷ Pécsi Ítéltábla Fpkf.IV.30.379/2010/2.

²⁸ dr. Csőke Andrea: Nagykomentár a Csódtörvényhez

Amennyiben a vagyonfelosztási javaslat a peresített követelés átadását tartalmazza „0” forint várhatóan megtérülő összegben, amely viszont a mérlegben szereplő érték, a vagyonfelosztási javaslat nem ellentétes a zárómérleggel.

Hasonló álláspontot tükröz a Szeged Ítéltábla 45. Fpkf.I.30.466/2005. számú határozata: a felszámolási eljárás befejezésekor fennálló, be nem hajtott követelésnek a hitelezőre történő engedményezésekor egyfelől meg kell jelölni a követelés tényleges, pontos összegét, másfelől adott esetben azt is, hogy a felszámoló – a követelés várható behajthatóságára, „piaci értékére” figyelemmel – azt milyen összegen kívánja felosztani. A két összeg egymástól eltérhet; a hitelező azonban anyagi jogi értelemben a követelés tényleges összegét igényelheti.

D./ Vagyontárgyak átadása

Ami a vagyontárgyakat illeti, vagyontárgy esetében a piaci érték az irányadó, ezen az értéken kell a zárómérlegben a vagyontárgyakat feltüntetni. A mérlegben szereplő eszközök, források értékelésére vonatkozóan a Számviteli törvény tartalmaz rendelkezéseket. A piaci értéket a felszámolónak kell megállapítania, ehhez támpontul szolgál egyrészt a nyitómérleg, másrészt a vagyonértékesítés megkísérlése során már ki kellett alakítania egy becsértéket vagy a pályáztatás során egy árat, melyen az értékesítést tervezte, illetve az értékesítési ár, becsérték megállapításához szükség esetén értékbecslőt is igénybe kellett vennie.

4.) Engedményezés- felosztás

A bírósági végzések általában a követelés átadásáról, felosztásáról rendelkeznek, de találkozhatunk olyan döntéssel is, amely a be nem hajtott követelést a hitelezőkre engedményezi. A bíróság a Csődtörvény. 56. § (2) bekezdése alapján a zárómérlegben szereplő be nem hajtott követelést – mivel a követelés jogi sorsa az 52. § (5) bekezdése értelmében nem rendeződött – a hitelezők között követelésük erejéig az 57. §-ban foglalt kielégítési sorrend figyelembevételével felosztja. Az engedményezés a felszámoló tevékenysége, aki az adós képviseletében eljárva az adós be nem hajtott követelését engedményezi a hitelezőre szerződés révén, míg az 56. § (2) bekezdése esetében a bíróság dönt a követelés átadásáról, amelynek során a hitelező visszautasíthatja a követelést.

5./ A vagyontárgyak, követelések visszautasítása

A gyakorlatban néhány esetben felmerült, hogy a hitelező a vagyonfelosztási javaslat szerint neki átadandó követelést visszautasította. A visszautasításról a Csődtörvény külön rendelkezést nem tartalmaz, a Csődtörvény. 80. § (1) bekezdése az államot, a központi költségvetést, az elkülönített állami pénzalapokat, a Nyugdíjbiztosítási és az Egészségbiztosítási Alapot, illetve a helyi és kisebbségi önkormányzatot, önkormányzati társulást megillető követelés tekintetében rögzíti, hogy a követelésről a

követelés behajtására jogosult szervezet lemondhat, vagy a követelést engedményezheti.

Az itt felsoroltakon kívül természetesen egyéb hitelezők sem kötelezhetők a nekik jutó vagyontárgyak, követelések elfogadására. Ha a felszámoló erről korábban nem tájékoztatta a hitelezőt, az legkésőbb a zárómérleg, -vagyonfelosztási javaslatban szembesül azzal, hogy hitelezői igénye kielégítéseként követelés felosztásban részesül. Amennyiben ez nem felel meg számára úgy ezt kifogás, észrevétel formájában jelezheti. A hitelező megteheti, hogy nem fogadja el a számára juttatott vagyonrészt, e nyilatkozatával azonban lemond követelése kielégítéséről. Ezzel megfosztja magát attól is, hogy a felszámolás alatt álló betéti társaság vagy közkereseti társaság esetén később a beltaggal, taggal szemben annak mögöttes helytállási kötelezettsége alapján a behajtást megkísérelje, legalábbis a visszautasított követelés erejéig. Gyakorlatilag a visszautasítással a visszautasított követelés erejéig a követelését kiegyenlítettnek kell tekinteni. A hitelező követelése az el nem fogadott vagyontárgy felszámolási zárómérlegben megjelölt értékével csökken, a visszautasított vagyon értéke erejéig a hitelező követelése már nem vehető figyelembe (BDT2012/2811. szám alatt közzétett eseti döntés). A felszámoló részéről a hitelezői igény csökkentése nem beszámításra irányuló nyilatkozat, hanem a hitelező által tett visszautasító jognyilatkozat jogkövetkezménye.²⁹

A felszámolási eljárás célja a hitelezői követelések kielégítése, és nem a hitelezői terhek növelése. A hitelezőnek ezért nem kötelessége a tulajdonába adni kívánt felszámolási vagyon elfogadása, ha úgy ítéli meg, hogy a vagyontárgy forgalmi értékéhez képest a dolgot terhelő kötelezettségek eltúlzottak. A hitelezőnek joga van a felajánlott ingó vagy ingatlan vagyont visszautasítani annak tudomásulvételével, hogy követelését a vagyontárgy felbecsült értékének összegével csökkenteni fogják. Ilyen esetben a hitelező követelése az el nem fogadott vagyontárgyak felszámolási zárómérlegben megjelölt értékével csökken; a későbbi vagyonfelosztás során a visszautasított vagyon értékének erejéig a hitelező követelése már nem vehető figyelembe.³⁰

6.) Követelés felosztása, kielégítés

Gyakori, hogy a felszámoló bíróság a követelés felosztása során úgy rendelkezik, hogy a követelés átadása a hitelezői igény kielégítéseként történik, a felosztással a hitelezői igények teljes kielégítésére kerül sor. A felszámoló által a hitelezőre átruházott követelés összegében az adós gazdálkodó szervezet kötelezettsége válik kiegyenlítetté,³¹ ez azonban nem jelenti azt, hogy a hitelező követelésének kiegyenlítése megtörtént.

²⁹ Pécsi Ítéltábla Fpkhf.IV.40.264/2014/2. számú határozata

³⁰ Szegedi Ítéltábla 54. Fpkf.I.30.163/2011. számú határozata

³¹ 225/2000. (XII. 19.) Korm. rendelet 8. § (7) bekezdés

Amennyiben az elsőfokú bíróság a zárómérlegben szereplő követelést felosztja a Csődtörvényben foglalt kielégítési sorrend betartásával, a követelés bírói rendelkezés folytán történt átszállásának jogkövetkezményei a régi Ptk. 331. §, és a Ptk. 6:201. § szerint azonosak az engedményezés jogkövetkezményeivel. A követelés engedményezése pedig – bár teljesítési célú – nem jelenti a hitelezők igényeinek teljesítését (kielégítését), a hitelezők követelésükhöz nem az engedményezéssel, mint jogi aktussal, hanem az engedményezett követelés behajtásával jutnak hozzá, a hitelezői igények kielégítése, és annak mértéke a végrehajtási eljárás sikerén múlik.³² A követelés felosztásával a hitelezők csak a követelés behajtásának lehetőségéhez jutnak hozzá, hitelezői igényük azonban kielégítettnek nem minősül.³³ A felszámolási vagyoni bíróság általi felosztásával a hitelező teljesítési célú engedményt kap, ami arra ad számára lehetőséget, hogy a kötelmi jogcímen felelős személlyel szembeni igénye megtérüljön.

Az a megfogalmazás, hogy a bíróság a hitelezők kielégítését rendeli el követeléseik erejéig, meghatározott arányban, megtévesztő lehet mind a hitelezők, mind a perbíróság számára. A határozat ilyen formában végrehajthatatlan is, mivel ha a hitelező követelése kielégítése érdekében be kíván lépni a perbe, e végzés alapján erre nincs lehetősége, mert a végzésben a bíróság az előterjesztésnek megfelelően követelések kielégítéséről rendelkezett.³⁴

7./ A felszámoló vagyonfelosztási javaslatot megelőző felhívása

A felszámoló a jóhiszeműség és az elvárható magatartás alapelve³⁵ figyelembevételével jár el, ha a vagyonfelosztási javaslat elkészítését megelőzően nyilatkozattételre hívja fel a hitelezőket, hogy a be nem hajtott követelést elfogadják-e. Célszerű a hitelezőkkel előzetesen egyeztetni a felosztási tervet, a bíróságnak ugyanis nincs lehetősége arra, hogy a vagyonfelosztási javaslat tartalmát megváltoztassa.³⁶

A Csődtörvény nem zárja ki, hogy a felszámoló arra hívja fel a hitelezőket, hogy nyilatkozzanak a be nem hajtott követelés elfogadásáról azzal, hogy a nyilatkozat hiányát úgy tekinti, hogy a követelést elfogadják. Az ilyen tartalmú felhívás indokolt lehet a zárómérleg előkészítése érdekében, és nem zárja ki a Cstv. azt sem, hogy a hitelezők hallgatásához joghatás fűződjék. Amennyiben a hitelező nem kívánja átvenni a követelést, a felszámoló felhívásában közölt határidőn belül visszautasíthatja a követelés felosztását, nyilatkozatával tehát elháríthatja azt, hogy a követelés részére átadásra kerüljön.³⁷

³² Pécsi Ítéltábla Fpkf.IV.30.379/2010/2. szám

³³ Pécsi Ítéltábla Gf.IV.40.030/2014/4. szám

³⁴ Fővárosi Ítéltábla 11.Fpkf. 44.911/2011/2.

³⁵ Ptk. 1:3,1:4 §

³⁶ Debreceni Ítéltábla Fpkf. III. 30.121/2008/3.

³⁷ Pécsi Ítéltábla Fpkhf.IV.40.130/2015/2. szám

8./ Jogosult-e a felszámolóbiztos a felszámolás során azon követelést kivezetni a nyilvántartásokból, mely nem alátámasztott vagy a behajtásra esély nem mutatkozik? Ha igen, milyen feltételek fennállása mellett?

A felszámoló kötelezettsége az adós követeléseinek behajtása, az adós igényeinek érvényesítése és a felszámolási vagyon értékesítése.³⁸ Ellentétes-e a kötelezettsége teljesítésével az, ha az adós követelését a felszámolás során- behajthatatlanságra tekintettel- a nyilvántartásokból kivezeti?

A kérdés megválaszolásához a felszámolás számviteli feladatairól szóló 225/2000. (XII. 19.) Korm. rendelet és a Számviteli törvény előírásaiból kell kiindulni. A gazdálkodó szervezet a felszámolás időszaka alatt is köteles megfelelni a számviteli törvényben meghatározott könyvvezetési kötelezettségnek.³⁹ A vagyoni eszközök és a források változását jelentő gazdasági eseményeket a nyitó felszámolási mérleg alapján megnyitott könyvekben, a valóságnak megfelelően, folyamatosan, áttekinthetően kell bizonylatolni, elszámolni és nyilvántartani.⁴⁰

A felszámoló a tevékenység zárómérleg alapján nyitó felszámolási mérleget készít, a nyitó felszámolási mérleg elkészítése után a könyvviteli nyilvántartásokban rendeznie kell a kötelezettségek és a követelések állományát:

- a nyitó felszámolási mérlegben nem szereplő, elismert, jogszerű, várhatóan behajtható követeléseket felszámolási eredményt növelő tételként kell állományba vennie
- a benne szereplő, de behajthatatlannak minősülő követeléseket felszámolási eredményt csökkentő tételként ki kell vezetnie,
- a nyitó felszámolási mérlegben lévő követelések egyeztetése során megállapított és elfogadott eltéréseket felszámolási eredményt érintő tételként kell elszámolnia.⁴¹

A nyitó felszámolási mérleg adatait módosító korrekciókat a közbenső felszámolási mérleghez kapcsolódó szöveges jelentésben kell bemutatnia és részletes tájékoztatást kell nyújtania a nyitó felszámolási mérleg és a közbenső felszámolási mérleg adatai közötti eltérések, változások minősítéséről, indokairól.⁴² A közbenső felszámolási mérleg célja, hogy megbízható, hiteles helyzetfelmérés alapján történjen a hitelezők és a bíróság tájékoztatása a pénzügyi helyzetről.

A felszámolási zárómérleg a gazdálkodó szervezet vagyoni eszközeit (a vagyontárgyakat piaci értéken) és az eszközök forrásait könyv szerinti értéken, mérlegszerű felépítésben, egyező végösszeggel a felszámolás befejezésének időpontjában, a felszámoló által meghatározott mérlegfordulónappal tartalmazza. A felszámolási zárómérleg elkészítését megelőzően a meglévő vagyoni eszközök könyv szerinti értéke és a zárómérleg fordulónapjára vonatkozó piaci értéke közötti különbözetet felszámolási eredményt

³⁸ Cstv. 48. § (1) bekezdés

³⁹ 225/2000. (XII. 19.) Korm. rendelet 4.§ (1) bekezdés

⁴⁰ 4. § (8) bekezdés

⁴¹ 5. § (1) (2) bekezdés g./ és h./ pontok

⁴² 7. § (1) (7) bekezdés

érintő tételként el kell számolni. A felszámolási zárómérleg a be nem hajtott követeléseket a várhatóan megtérülő összegben tartalmazza.⁴³

A felszámolónak tehát már a nyitó mérleg elkészítése során lehetősége van arra, hogy a tevékenység zárómérleghez képest a behajthatatlannak minősített követeléseket kivezesse, ennek indokairól a közbenső mérleghez fűzött szöveges jelentésben számot kell adnia. A felszámolás során és értékelheti a követelést, leírhatja, amelyről végső soron a zárómérlegben fog beszámolni.

Nem következik más a Számviteli törvény előírásaiból sem, a felszámolónak **nem csupán lehetősége, hanem kötelezettsége is a követelések értékelése, illetve a behajthatatlan követelés leírása.** A felszámolás időszaka alatt a gazdálkodó szervezetre a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: számviteli törvény) előírásait a hatályos Csődtörvényben és a rendeletben előírtak figyelembevételével alkalmazni kell. A számviteli törvénynek a Csődtörvénnyel és a rendelettel nem érintett előírásai a felszámolás időszaka alatt is érvényesek.⁴⁴

A számvitelről szóló 2000. évi C. törvény 3.§ (4) bekezdés alapján:

10. *behajthatatlan követelés:* az a követelés,

a) amelyre az adós ellen vezetett végrehajtás során nincs fedezet, vagy a talált fedezet a követelést csak részben fedezi (amennyiben a végrehajtás közvetlenül nem vezetett eredményre és a végrehajtást szüneteltetik, az óvatosság elvéből következően a behajthatatlanság - nemleges foglalási jegyzőkönyv alapján - vélelmezhető),

b) amelyet a hitelező a csődeljárás, a felszámolási eljárás, az önkormányzatok adósságrendezési eljárása során egyezségi megállapodás keretében elengedett,

c) amelyre a felszámoló által adott írásbeli igazolás (nyilatkozat) szerint nincs fedezet,

d) amelyre a felszámolás, az adósságrendezési eljárás befejezésekor a vagyonfelosztási javaslat szerinti értékben átvett eszköz nem nyújt fedezetet,

e) amelyet eredményesen nem lehet érvényesíteni, amelynél a fizetési meghagyásos eljárással, a végrehajtással kapcsolatos költségek nincsenek arányban a követelés várhatóan behajtható összegével (a fizetési meghagyásos eljárás, a végrehajtás veszteséget eredményez vagy növeli a veszteséget), amelynél az adós nem lelhető fel, mert a megadott címen nem található és a felkutatása „igazoltnak” nem járt eredménnyel,

f) amelyet bíróság előtt érvényesíteni nem lehet,

g) amely a hatályos jogszabályok alapján elévült.

A behajthatatlanság tényét és mértékét **bizonyítani kell.**

A zárómérleg elkészítése során a Számviteli törvényben meghatározott alapelveket érvényesíteni kell.⁴⁵ A zárómérlegben szereplő tételek értékelése meg kell, hogy feleljen a törvényben előírt értékelési elveknek és az azokhoz kapcsolódó értékelési eljárásoknak (a valódiság elve). Az értékcsökkenéseket, az értékvesztéseket és a céltartalékokat el kell számolni, függetlenül attól, hogy az üzleti év eredménye nyereség vagy veszte-

⁴³ 8. § (1) (2) (3) bekezdés

⁴⁴ 225/2000.(XII.19.) Korm. rendelet 2. § (1) bekezdése

⁴⁵ Számviteli törvény 14.§

ség (az óvatosság elve).⁴⁶ Az eszközöket és a kötelezettségeket a könyvvizetés és a beszámoló elkészítése során egyedileg kell rögzíteni és értékelni (az egyedi értékelés elve).⁴⁷ A vevő, az adós minősítése alapján az üzleti év mérlegfordulónapján fennálló és a mérlegkészítés időpontjáig pénzügyileg nem rendezett követelésnél értékvesztést kell elszámolni - a mérlegkészítés időpontjában rendelkezésre álló információk alapján - a követelés könyv szerinti értéke és a követelés várhatóan megtérülő összege közötti - veszteségjellegű - különbözet összegében, ha ez a különbözet tartósan mutatkozik és jelentős összegű.⁴⁸

A mérlegben a követelést az elfogadott, az elismert összegben, illetve a már elszámolt értékvesztéssel csökkentett, az értékvesztés visszaírt összegével növelt könyv szerinti értéken kell kimutatni. A mérlegben behajthatatlan követelést nem lehet kimutatni. A részben vagy egészében behajthatatlan követelést legkésőbb a mérlegkészítéskor - a mérlegkészítés időpontjában rendelkezésre álló információk alapján - az üzleti év hitelezési veszteségként le kell írni.⁴⁹

A felszámolónak **fel kell mérnie** az adós vagyonát, azonban, hogy ez milyen intézkedéseket jelent, mindig az adott eljárás körülményei alapján kell megítélni. Egy konkrét ügyben a felszámoló bíróság az eljárás egyszerűsített módon történő lezárását megtagadta, hivatkozással részben arra, hogy a meglévő vagyon a költségeket fedezi, és a hitelezők további részleges kielégítésre is lehetőséget nyújt. A bíróság döntését arra alapította, hogy a felszámoló nyilatkozata alapján megállapítható, hogy a felszámolás elrendelése előtt adós vagyontárgyait a tényleges forgalmi érték alatt értékesítették, amely miatt a felszámoló büntető feljelentést is tett, és az APEH revíziós jegyzőkönyvek szerint 100 000 000.- forint került az adós cégtől felvételre fiktív számlák alapján. Kifejtette, hogy az áron aluli vagyonértékesítés és a fiktív számlák befogadása felvetheti az ügyvezetővel szembeni kártérítési igény „engedményezését”. Rámutatott, hogy önmagában a feljelentés megtétele az ügyvezetővel szemben nem elegendő, ha az általa képviselt cégnek kárt okozott, úgy ezen kárigény érvényesítéséről, illetve engedményezéséről kell a felszámolónak intézkednie.⁵⁰ A jogeset sajátossága, hogy a bíróság nem hitelezői kifogás alapján hozta meg döntését.

A már hivatkozott jogszabályi rendelkezések alapján a felszámoló kötelezettsége a **követelések értékelése**, és ennek alapján dönthet úgy, hogy a követelést kivezeti a nyilvántartásokból. A felszámoló intézkedése kifogással támadható, a kifogás elbírálása során a bíróság azt vizsgálja, hogy a felszámoló a jogszabályi előírásoknak megfelelően járt-e el, a követelés leírása indokolt volt-e. A hitelezőnek arra is van lehetősége, ha

⁴⁶ 15. §(3)(8) bekezdések

⁴⁷ 16. § (1)

⁴⁸ 55. § (1)

⁴⁹ 65. § (1)(7) bekezdés

⁵⁰ BDT2008. 1772.

Az adós vagyonához tartozik - mint követelés - az ügyvezetővel szembeni kártérítési igény. Amennyiben az ügyvezető az általa képviselt cégnek - az adósnak - kárt okozott, a felszámoló a polgári jogi kárigényt saját maga is érvényesítheti, illetve azt engedményezheti. Az ügyvezetővel szemben a büntetőjogi feljelentés megtétele a kártérítési igény érvényesítését nem helyettesíti; a büntetőeljárásban hozott felmentő ítélet sem akadályozza annak, hogy a büntetőjogi következménnyel nem járó cselekmény polgári perben az ügyvezető kártérítési felelősségét megalapozó magatartásként minősüljön.

a sérelmezett döntés álláspontja szerint a hitelezőnek kárt okozott, hogy a Cstv. 54. § alapján indított kártérítési perben lépjen fel a felszámolóval szemben. Fővárosi Ítéltábla 15.Fpkf.43.414/2012/4. Amennyiben a követelés behajthatatlan, azt a felszámolónak az adós vagyoni állományából ki kell vezetnie.

Általában a felszámolási eljárás során a hitelezők által előterjesztett kifogások nem is a követelések leírását támadják, hanem arra hivatkoznak, hogy a felszámoló nem tett meg mindent a **követelések behajtása érdekében**. Ebben a kérdésben pedig a bírói gyakorlat egyértelmű. A felszámoló önállóan jogosult eldönteni, hogy az adós érdekében áll-e valamely per megindítása. Perindításra az adós felszámolója nem kötelezhető, de ebben az esetben is fennáll annak lehetősége, hogy a hitelező a perindítás elmaradása miatti kártérítési igényét a felszámolóval szemben a törvény rendes útján, polgári perben érvényesítse.⁵¹ Az adós igényeinek érvényesítése a felszámoló feladata, a törvény arra vonatkozóan nem tartalmaz rendelkezést, hogy az igények érvényesítése, illetőleg a követelések behajtása során a felszámolónak milyen módon kell eljárnia, milyen intézkedéseket kell tennie. A felszámoló tehát maga jogosult és köteles annak eldöntésére, hogy az adós igényeit kivel szemben és milyen eszközök igénybevételével érvényesíti. Ha viszont a felszámoló nem teszi meg azokat az intézkedéseket, amelyek az adós követelésének érvényesítéséhez szükségesek, az ebből eredő esetleges károkért helytállással tartozik.⁵² A felszámoló jogkörébe tartozik annak eldöntése, hogy érvényesít, ha igen kivel szemben és milyen mértékű adósi követelést. A felszámoló sem a követelés peren kívüli érvényesítésére, sem perindításra a kifogás folytán indult eljárásban nem kötelezhető (EBH2002/672. szám). Alaptalanul sérelmezi ezért a hitelező a felszámolónak az adósi követelés érvényesítésével, illetve ennek hiányával kapcsolatos intézkedését. Amennyiben a felszámoló e körben a Cstv. rendelkezéseit megszegte, úgy vele szemben kártérítési felelőssége alapján perben érvényesíthető követelés⁵³

A Pécsi Ítéltábla Fpkf.IV.45.020/2016/2. számú határozata alapjául szolgáló tényállás szerint a tevékenység zárómérleg alapján az adós vagyona 45.408.000,- forint tárgyi eszköz és 19.302.000,- forint forgóeszköz volt, melyből készlet 2.960.000,- forint. A tárgyi eszközök között szerepelt 2 db budapesti ingatlan és 4 db zalakarosi telek, valamint 1 db Ford Fiesta Courier tehergépkocsi, melynek forgalomból kivonására 2011. március hó 22. napján került sor, átadása nem történt meg. A 2.960.000,- forint tea-készlet jótállási ideje lejárt, selejtezni kellett volna, a felszámoló már a nyitómérlegben sem szerepeltette. Az adós fellebbezésében arra hivatkozott, hogy az adós tulajdonát képező Ford Fiesta Courier tehergépkocsi fellelhetőségéről a felszámolót 2013. évben tájékoztatta, a felszámoló ennek ellenére nem intézkedett az átvétel és értékesítés érdekében. Utalt arra, hogy a 2.960.000,- forint értéken nyilvántartott, több raklapnyi készlet tea szintén a lakhelyén megtalálható, a felszámoló a készletet nem vette át, veszélyes hulladékként megsemmisítése iránt nem intézkedett. A másodfokú bíróság az alábbiakat emelte ki: A benyújtott zárómérleg és annak szöveges jelentése alátámasztja azt a tényt, hogy a felszámoló az adós felszámolását befejezte, az adós vagyont érté-

⁵¹ BH. 2002.27., EBH2002/672

⁵² BDT2007. 1577. (Pécsi Ítéltábla Fpkf. IV. 30 013/2007/2.), Fpkf. 15. 43.869/2007/3 (Fővárosi Ítéltábla), Gf. 12. 40.402/2013/13 (Fővárosi Ítéltábla), Fpkhf. II. 25.488/2014/2 (Győri Ítéltábla), Fpk. VI. 33.002/1998/2 (Kúria vagy LB)

⁵³ Pécsi Ítéltábla Fpkhf.IV.40.264/2014/2. szám

kesítette, ezért az elsőfokú bíróság helyesen járt el, amikor a felszámolási eljárást befejezése tekintetével - az adóst megszüntette. A Ford Fiesta Courier tehergépkocsi már 2011-ben a forgalomból kivonásra került, értéke 0 forint, a teakészlet adós vagyona-ként - a közbenső mérleg írásba foglalt jelentésében megjelölt okokból – a felszámoló már a nyitómérlegben sem szerepeltette, nincs tehát olyan vagyona az adósnak, amely a felszámolás befejezését akadályozná.

A Fővárosi Ítéltábla 12.Fpkf.45.528/2011/2. sz. határozata szerint: Tekintettel arra, hogy a felszámoló a tevékenységét önálló felelősséggel végzi, így jogosult dönteni annak tárgyában is, hogy a rendelkezésére álló adatok alapján a mérlegben feltüntetett követelés behajtható-e. Annak eldöntése, hogy egy konkrét ügyben milyen intézkedések megtétele szükséges és indokolt, a felszámoló feladata.

9./ A különböző vagyonelemek felosztása során szükséges-e figyelembe venni likviditási vagy egyéb sorrendet?

A felszámoló a jogszabályi keretek között dönt a vagyonfelosztásról, arra vonatkozóan jogszabályi előírás nincs, hogy a különböző likviditású vagyonelemeket miként kell felosztani. A Cstv. kielégítési rangsor érvényesülése érdekében az az elvárható, hogy a magasabb megtérülési esélyt jelentő vagyonelemet- az ingatlant- kell felosztani, és ezt követően a követelést. (Kérdés azonban, hogy valóban magasabb-e a megtérülési esély abban az esetben, ha egy már több alkalommal eredménytelenül meghirdetett, két éven keresztül nem eladható ingatlan átadására kerül sor). Hangsúlyozni kell azonban, hogy a felosztás nem „alku” tárgya, a hitelező nem válogathat, persze a visszautasítás joga megilleti, annak jogkövetkezményeivel együtt.

Fővárosi Ítéltábla 12.Fpkf.43.045/2012/2. A Cstv. 56. § (1) bekezdése alapján a vagyonfelosztási javaslat kifogással támadható, azonban annak sérelmezésére nincs lehetőség, hogy a hitelező nem az általa kért vagyontárgyat kapja a hitelezői igénye kielégítéseként. Indokolásból: A hitelezői igényeket elsősorban az adós készpénzvagyonából kell kielégíteni, és a vagyonfelosztás tárgyában önálló felelősséggel a felszámoló jogosult dönteni, e körben a hitelezőt választás joga nem illeti meg, így alappal nem sérelmezheti az üzletrész átadás elmaradását, illetve igényének pénzeszközzel történő kielégítését. Erre figyelemmel a felszámoló által előterjesztett, és az elsőfokú bíróság által jóváhagyott vagyonfelosztási javaslat nem tekinthető jogszabálysértőnek azért, mert a hitelező által kért vagyontárgyat adott esetben üzletrészt

nem a hitelező, hanem a felszámoló kapta meg a felszámolói díja kiegyenlítéseként.

10./A zálogjoggal terhelt vagyontárgyat a természetbeni felosztás során a zálogjogosultnak kell kiosztani?

Privilegizált kielégítés a zálogtárgy értékesítési bevételéből:

Zálogjoggal terhelt felszámolási vagyon értékesítése esetén a zálogjogosult kielégítésének szabályai a Csődtörvényben folyamatosan változtak. A zálogjogosult a zálogtárgy értékesítésekor zálogjoga alapján kielégítésben részesül a Cstv. 57. § szerinti kielégítési rangsort megelőzően. A jelenlegi szabályozás szerint kielégítése attól függ, hogy zálogjoga körülírással meghatározott-e és teljes vagyonára kiterjed-e (régiben Ptk esetében vagyont terhelő zálogjog áll-e fenn), mert ez esetben a zálogtárgy értékesítésekor az értékesítési költségek levonása után a befolyt vételárból 50 % mértékű kielégítésre, egyéb esetben a Cstv. szerint tételesen felsorolt költségek levonása után fennmaradó összegnek megfelelő mértékű kielégítésre tarthat igényt.

A fentiek alapján a Cstv. 49/D. § szerint a zálogjogosult részére kifizetés két módon történhet:

A. /Ha a zálogjog a felszámolás kezdő időpontja előtt keletkezett, és nem vagyont terhelő zálogjog vagy körülírással meghatározott, a felszámoló a zálogtárgy **értékesítési bevételéből** kizárólag a törvényben tételesen felsorolt költségeket vonhatja le, a fennmaradó összeget pedig haladéktalanul köteles a zálogjogosultnak kifizetni.

B./Ha a hitelbiztosítéki nyilvántartásban a zálogtárgy körülírással (Ptk. 5:102. §) oly módon van meghatározva, hogy a zálogjog a zálogkötelezett hitelbiztosítéki nyilvántartásba bejegyezhető összes vagyontárgyára kiterjed, a felszámoló a fentiektől eltérően az **értékesítés során befolyt** és az értékesítés költségeivel csökkentett vételár 50%-át köteles a zálogjogosult kielégítésére fordítani. A gyakorlatban még az új Polgári Törvénykönyv hatálybalépése előtt keletkezett zálogjoggal kapcsolatos problémák jelentkeznek, ebből a szempontból a Csődtörvény 2014. március 15. előtti szabályozása irányadó, amely lényegét tekintve hasonló a jelenlegi szabályozáshoz, azonban a körülírással meghatározott zálogjog helyett a vagyont terhelő zálogjogról rendelkezett. Ebben az esetben is csak az értékesítési költségek vonhatók le, és a jogosult csak 50 % mértékű kielégítést kaphat.

A törvény megszövegezése alapján az elsődleges kielégítés a zálogtárgy értékesítéséhez, illetve a zálogjoggal terhelt követelés behajtásához kapcsolódik, nem alkalmazható, ha nem kerül sor értékesítésre. Amennyiben az értékesítés megtörtént, de a vételárat a felszámoló nem fizette ki a jogosultnak, felszámolási költségekre fordította, a kifizetés a nem zálogtárgy értékesítéséből befolyt összegből történhet.

Kifizetés a nem zálogtárgy értékesítéséből befolyt összegből

A felszámoló – a Csódtörvény megfogalmazása szerint-a zálogjoggal terhelt vagyon értékesítési bevételéből köteles kifizetést teljesíteni a zálogjogosult hitelezőnek a Csódtörvény 49/D. § alapján. Ha az adós gazdálkodó szervezet felszámolása során a felszámoló a zálogjoggal terhelt felszámolási vagyon értékesítéséből bevételt realizál, de a vagyonértékesítés költségeinek levonása után a Csódtörvény 49/D. § (1) bekezdése szerint megillető mértéket nem fizeti ki teljes összegben a zálogjogosult részére, helyette felszámolási költségeket egyenlít ki, a felszámolás későbbi szakaszában nem zálogtárgy értékesítéséből befolyt összegből is teljesíthet kifizetést a jogosult részére. Amennyiben ez a kérdés a zárómérleg előterjesztésekor merül fel, a bíróság által korábban jóváhagyott közbenső mérleg ebből a szempontból nem „ítélt dolog” . A **Kúria Gfv.X.30.099/2010/5.** számú határozata szerint (www.kuria-birosag.hu/hu/fizeteskeptelensegiugyek) ha a bíróság jóváhagyja a közbenső mérleget, ezzel csak azt nyilvánítja ki, hogy a felszámoló által a közbenső mérlegben és a hozzákapcsolt szöveges jelentésben foglaltakat tudomásul veszi, ezért a bíróságnak az a megállapítása – a felszámoló fizetésre kötelezése hiányában –, hogy a zálogjogosult részére a vagyonértékesítés után járó összeg teljes egészében még nem került kifizetésre, nem ítélt dolog.

A felszámolás befejezésekor meglévő pénzeszköz a zálogjogosult hitelezőt illeti meg, függetlenül annak forrásától, ha a zálogjoggal terhelt vagyon értékesítési bevételének költségek levonása utáni 49/D. § szerinti mértéke a zálogjogosult részére nem került teljes egészében kifizetésre. A **Kúria Gfv:VII.30.212/2014/10. számú** elvi jelentőségű határozata (www.kuria-birosag.hu/hu/fizeteskeptelensegiugyek) szerint ha a felszámoló a zálogjoggal biztosított követeléssel rendelkező hitelező kifejezett előzetes hozzájárulása nélkül a zálogtárgy értékesítéséből befolyt vételárat nem a mindenki más megelőző kielégítésre jogosult zálogjogos követelés kifizetésére használta fel, és utóbb az adós más – zálogjoggal nem terhelt – vagyontárgyának értékesítéséből, követelésének behajtásából valamilyen összeg befolyik, a zálogjoggal rendelkező hitelező jogosult ebből a neki járó, ki nem egyenlített összeg erejéig kielégítést kapni. Ebből következően nem csak a zálogtárgy értékesítéséből befolyt bevételből, hanem addig a bevétel összegig illeti meg a zálogjogosult hitelezőt a privilegizált pozíció. Ez a Csódtörvény szigorúbb kielégítési sorrendre vonatkozó szabályából következik. Ez a jog független attól, hogy az értékesítést követően a kifizetésre a felszámolási eljárás tartama alatt mikor kerül sor (az idézett ügyben figyelemmel arra is, hogy az eljárásban alkalmazandó Csódtörvény 49/D. § (1) bekezdése nem tartalmaz konkrét határidőt a zálogjogosult részére történő kifizetésre).

Felmerülhet a zálogjogosultnak történő értékesítés:

Az értékesítés a Cstv. 49/A. § (5) bekezdés vagy a 49/B. § (7) bekezdés alapján történik azzal, hogy a tulajdont szerző zálogjogosult a szerződéskötést követő 15 munkanapon belül köteles megfizetni a felszámoló költségeit és díját, továbbá a vételár és a követelése közötti különbözetet. A BH2014. 311.számú eseti döntés szerint pedig „a vételár és a követelése közötti különbözet” címén meg kell fizetnie a költségeken és a felszámoló díján felül az öt rangsorban megelőző zálogjogosultak privilegizált igényét (tőke, ügyleti kamat, költség), valamint - ha a vagyontárgy értéke meghaladja az így kifizetett összegeket és az általa beszámított hitelezői igényt -, a vagyontárgy értékéből még fennmaradó részt is.

Amennyiben nem sikerült a zálogtárgyat értékesíteni, a zálogjogosult sem vásárolta meg, sor kerülhet a zálogtárgy átadására:

A Cstv. 56. § (2) bekezdés szerint a felosztás az 57. §-ban foglalt kielégítési sorrend figyelembevételével történik. Az 57. § (1) b.) pontja szerint minősülnek a felszámolás kezdő időpontja előtt körülírással meghatározott zálogtárggyal biztosított követelések a **zálogtárgy értékének erejéig**, figyelembe véve a 49/D. § (2) bekezdése alapján már **kifizetett összeget** is; ha a zálogtárgyat több zálogjog terheli, akkor a kielégítés sorrendjére a Ptk. 5:118-5:122. §-a az irányadó,

A törvény kifejezetten az 57. § szerinti kielégítési rangsorra utal, a zálogjogosult értékesítéskor a bevételből kap privilegizáltan kielégítést, ha nem kerül sor értékesítésre, a körülírással meghatározott zálogtárggyal biztosított követelések jogosultja az 57. § b.) pontja szerinti sorrendben részesül a felosztásból

A Fővárosi Ítéltábla 13.Fpkf.43.176/2009/2. A vagyont terhelő zálogjog jogosultját illeti a természetben átadandó vagyon 50 %-a, a fennmaradó részre érvényesül a Cstv. 57. §-a. A konkrét ügyben a természetben átadandó vagyontárgyak a Cstv. 49/D. §-nak megfelelően 50 %-ban az engedményes jelzálogjogosult, másik 50 %-ban pedig a Cstv. 57. §-a alkalmazásával a többi hitelező részére kerültek átadásra.

11./Mi teygen a felszámoló a vagyonfelosztás során, ha nincs meg az adósi vagyontárgy?

A bíróság vagyonfelosztására vonatkozó végzésével szemben alapvető követelmény a végrehajthatóság, tartalmaznia kell mindazokat az anyagi jogi elemeket, amelyek nemteljesítés esetén kikényszeríthetőségét a bírósági végrehajtás szabályai szerint lehetővé teszik (BH1992. 178., BH1983. 120.). A felszámolónak pedig ahogy fentebb már kifejtésre került a Korm. rendelet, Számviteli törvény előírásait figyelembe kell vennie.

Korm. rendelet: 5. § (3) A felszámolás kezdő időpontját követően a könyvviteli nyilvántartásokban felszámolási eredményt érintő tételként rendezni kell:

a) a **meglévő**, a nyitó felszámolási mérlegben értékkel nem szerepeltethető, de a hitelezőkkel szembeni kötelezettségek teljesítésére felhasználható **vagyoni eszközöket**, azok piaci értékén (köztük a használatban lévő 100 ezer forint alatti tárgyi eszközöket, vagyoni értékű jogokat, szellemi termékeket, a nullára leírt eszközöket) felszámolási eredményt növelő tételként állományba kell venni,

c) a vagyoni eszközök terven felüli értékcsökkenéséből, értékvesztéséből (selejtezéséből, leértékeléséből) származó különbözetet a felszámolási eredmény terhére el kell számolni.

A zárómérleg elkészítése során a Számviteli törvényben meghatározott alapelveket érvényesíteni kell.⁵⁴A zárómérlegben szereplő tételek értékelése meg kell, hogy feleljen

⁵⁴ Számviteli törvény 14.§

a törvényben előírt értékelési elveknek és az azokhoz kapcsolódó értékelési eljárásoknak (**a valódiság elve**). Az értékcsökkenéseket, az értékvesztéseket és a céltartalékokat el kell számolni, függetlenül attól, hogy az üzleti év eredménye nyereség vagy veszteség (az óvatosság elve).⁵⁵ Az eszközöket és a kötelezettségeket a könyvvizetés és a beszámoló elkészítése során egyedileg kell rögzíteni és értékelni (az **egyedi értékelés elve**).⁵⁶

46. § (1) A felszámoló **felméri** a gazdálkodó szervezet vagyoni helyzetét és a vele szemben támasztott követeléseket.

52. § (3) A felszámolási zárómérleg tartalmazza;

b) a **megmaradt** (nem értékesített) vagyontárgyakat, piaci értéken,

A valódiság elvének nem felel meg a mérleg, ha olyan tárgyi eszközt tartalmaz, amely nem lelhető fel, tehát erre vagyonfelosztási javaslat nem terjeszthető elő, illetve ilyen tartalmú vagyonfelosztási javaslatot a bíróság nem fogadhat el. Ha a vagyontárgy fel-lelhető, a felszámolónak intézkednie kell a rendelkezési jog megszerzése, a birtokbavétel érdekében (pl. ingó kiadása iránti pert indíthat), és az ebből eredő követelést átadhatja a hitelezőknek.

Felmerülhet a Cstv. 31. § (1) bekezdés a. és b.) pontjára figyelemmel, hogy ha a vezető nem teljesíti kötelezettségét, az át nem adott vagyontárgy értéke erejéig vele szemben az adósnak követelése áll fenn, ezt a követelést kell a mérlegben szerepeltetni, és ha nem kerül sor behajtásra, végső soron felosztani.

Pécs, 2016.május.

Dr.Gyöngyösiné dr. Antók Éva

⁵⁵ 15. §(3)(8) bekezdések

⁵⁶ 16. § (1)